

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“
в професионално направление 5.13. “Общо инженерство” (История на изкуството и
дизайна), обявен в ДВ бр. 77/06.X.2015 г., стр. 61
от ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – Варна,

с кандидат Момчил Тодоров Тачев

Рецензент: доц. д-р Мария Евтимова ТУ - София

В конкурса за „доцент“ като единствен кандидат участва гл. асистент Момчил Тодоров Тачев, доктор по изкуствознание и изобразителни изкуства. Представените документи са изготвени съобразно изискванията на Закона за развитие на академичния състав на РБ и Правилника за неговото приложение, а също така и според Правилника за развитие на академичния състав на ТУ - Варна, от 2015 година.

1. Обща характеристика на научноизследователската и научноприложната дейност на кандидата. Общо описание на представените материали.

Д-р Момчил Тачев представя два отделни списъка на публикациите – единият с 25 броя публикации - монографии, статии, доклади и учебници, за академичната длъжност „доцент“ и втори списък с 5 публикации по дисертацията. В конкурса за академичната длъжност „Доцент“ д-р М. Тачев кандидатства с общо 25 научни труда, от които 5 публикации в чужбина (3 на английски, 1 на руски и 1 на български), 1 монография на български, 4 статии в списания (2 на английски и 2 на български), 13 доклада в сборници, 2 учебника и учебни пособия. Всички посочени 25 труда са отпечатани в пълен текст след получаване на ОКС „доктор“.

Като допълнителна информация са представени данни за лекции под формата на международна мобилност в 4 европейски университета, участия в 4 академични проекта, списък на реализирани 27 авторски дизайнерски проекта, на текстове за откривания на 12 художествени изложби.

2. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Момчил Тодоров Тачев завършва специалност «Промислен дизайн» в Средно специално училище по промишлен дизайн “Д. Узунов” – гр. Казанлък, през 1994 г, а през 2000 г става магистър по изкуствознание на Национална художествена академия – София, с магистърска теза на тема: *Най-нови тенденции в пространствения дизайн в края на ХХ век.*

Като редовен докторант по специалност “Ергономия и промишлен дизайн” при Технически университет – гр. Варна, през 2000-2003 г той демонстрира своите научни и творчески възможности и през 2004 успешно защитава дисертационен труд за придобиване на ОКС “Доктор” по научна специалност “Изкуствознание и изобразителни

изкуства” на тема: *Модулни градски обекти - спирки за обществен транспорт: Проблеми, тенденции и алтернативи за тяхното решаване от дизайнерски и ергономичен аспект.*

Д-р Тачев се присъединява към академичния състав на катедра «Индустриален дизайн» при МТФ на Технически университет – Варна, през 2004 като асистент, а от 2008 до сега е главен асистент.

Д-р Момчил Тачев има пълна учебна натовареност от 600 ч годишен хорариум. Той е автор, лектор и екзаминатор в бакалавърски и магистърски програми. Разработени, апробирани и функциониращи в системата на академичното образование в Технически университет – Варна, за периода 2004 – 2015 г. са 7 нови и актуализирани учебни програми и лекционни курсове. Разнообразието и обхватът на курсовете доказва академичния му потенциал, а лекторатите му в чуждестранни университети са още едно свидетелство за популярността и значимостта на академичните му възможности. Допълнителен атестат за академичния му авторитет е научното ръководство на 28 дипломанти и рецензиите на 85 магистърски тези.

3. Основни научноприложни приноси

От представените за хабилитация публикации, 20 са лично дело на кандидата, 5 са в съавторство, като той е първи автор в 3 от тях, а в останалите 2 е трети автор. В научните трудове на д-р Момчил Тачев се открояват следните научни, научноприложни и методически приноси:

3.1. Дефиниране, обобщение и систематизиране на различните изкуствоведски и дизайнерски аспекти в развитието на камуфлажа при проектирането на маскировъчни десени. Тази интердисциплинарна област в българското изкуствознание и дизайн досега не е работвана и проучвана задълбочено. В процеса на изследване, анализиране и систематизиране се формулират нови теории и изводи, подкрепени от богат визуален архив с 90 автентични обекта и вариации на различни модели от лична колекция на автора, резултат на дългогодишна събирателска и изследователска дейност, и повече от 200 предоставени от други колекционери и световната интернет мрежа и библиографски източници. Д-р Тачев защитава хипотезата за ролята и въздействието на линейния и точковидния растер за намаляване ефекта на граничния контраст чрез анализ на десени от класически вълнени ловни костюми от туид и каре от XIX и началото на XX век, както и при някои от ранните военни маскировъчни модели от 30-те години до края на XX век.

(Трудове II.1.1; II.1.2; II.1.3; II.1.5; II.2; II.3.7; II.3.8; II.3.9; II.3.10; II.3.11; II.3.11; II.3.13; II.3.15; II.3.16;).

С най-голям научен принос се откроява монографията **"Изкуството на камуфлажния дизайн"** (Издателска къща "Стено"; Варна; 2015 г.; рецензенти: проф Пламен Братанов, ТУ - Варна; проф. Иван Кънчев, ВТУ - В.Търново; ISBN 978-954-449-778-1). Трудът обхваща 126 страници, цитирани са 139 библиографски и интернет източника. Като примери и доказателствен материал са приведени повече от 170 изображения, включващи над 90 модела на маскировъчни материи и десени; над 50 практически сравнения съпоставки на структурни и цветови характеристики и повече от 70 обобщени визуални примера от полеви експерименти на различни разработки.

Форматът 16/70x100 отговаря на стандартите за реабилитационен труд. Заглавието е ясно, кратко и точно формулирано, а естетичният дизайн на корицата насочва към същността на съдържанието. С това изследване д-р Тачев запълва една празнина в съвременната наука и за първи път в България прави задълбочен анализ на еволюцията, особеностите и вариациите при дизайна на камуфлажни модели. Основен принос е дефинирането, обобщението и систематизирането на различните изкуствоведски и дизайнерски аспекти при развитието на камуфлажа чрез теоретико-приложни изследвания в областта на *проектирането на маскировъчни десени*. Прави се оригинална детайлна спецификация, основаваща се на структурно-формообразователни особености на дизайна на всеки модел, като се постига за първи път обосновано на единен принцип номиниране на емблематични и по-неизвестни образци. По този начин се поставя на научна основа изследването на дизайна на маскировъчни десени, като се представя общовалиден вариант на класификация с ясно изведени критерии и принципи като алтернатива на объркващото многообразие от безпринципно именуване, повтарящо буквално немотивираните търговски названия. За първи път се публикуват неизвестни до този момент на специалистите в областта екземпляри и експериментални разработки, позволили обосноваването на нови и допълването на съществуващи хипотези и научни факти, попълващи липсващи звена в историята на дизайна на камуфлаж.

3.2. Оригинално постижение е обосноваването на теорията за влиянието на изкуството и по-специално на кубизма, конструктивизма, импресионизма, фувизма и експресионизма върху дизайна на камуфлажни десени. Диахронният и синхронният анализ на принципите, подходите, формите, цветовете, средствата, използвани в различните течения в изкуството, доказва специфичната им роля в дизайна на камуфлажни тъкани и униформи.

(Трудове II.1.1; II.2; II.3.11; II.3.15; II.3.16;)

3.3. Научно, методологично и концептуално допълване на теорията и практиката при проектирането на маскировка. Установяването на основните принципи, характерни за изобразителното и приложното изкуство, чрез които се създават определени оптически ефекти (за декомпозиция, релефност, природна среда). Прилагайки интердисциплинарно проучване на графични и цветови дизайнерски похвати (едновременния и граничния контраст, методите за дисперсия на формите и цветовете петна, ролята на растера, модулността) се доказва ролята на определени графични похвати за оптимизиране на маскировъчни концепции и модели. С приносен характер е и проследяването на еволюцията на определени линии на камуфлажните модели. Така се допълва и аргументира анализа на концепциите за „универсален“ срещу „специализиран“ десен. Интересен принос за науката и прагматиката представляват проведените и описани от автора цветови експерименти, при които се изследват особеностите на нюансите на някои гами на зеленото и особеностите на тоновете при засилване тяхната ахроматичност.

(Трудове II.1.1; II.1.3; II.1.5; II.2; II.3.7; II.3.8; II.3.10; II.3.11; ; II.3.13; ; II.3.16)

3.4. Оригинален авторски принос представлява изследването, формулирането и систематизирането на основните теоретико-приложни принципи за развитието и съвременните аспекти на дизайна на камуфлажни модели. Въз основа на образци, модели и примери на широк диапазон от различни по исторически и географски ареал изследвани обекти се формулират конкретни теоретико-приложни изводи. За първи път се публикуват неизвестни до този момент на специалистите в областта екземпляри и експериментални разработки, позволили обосноваването на нови и допълване на съществуващи хипотези и научни факти, попълващи липсващи звена в историята на дизайна на камуфлаж. Като примери и доказателствен материал са приведени повече от 380 изображения включващи над 100 модела на маскировъчни материи и десени; над 50 практически сравнения съпоставки на структурни и цветови характеристики и повече от 100 обобщени визуални примера от полеви експерименти на различни разработки. Ползвани са над 140 библиографски и интернет източника.

(Трудове II.1.1; II.1.2; II.1.3; II.1.5; II.2; II.3.7; II.3.8; II.3.9; II.3.10; II.3.11; II.3.13; II.3.15; II.3.16)

3.4. Формулиране на нови принципи за ролята на промишления и пространствен дизайн при оформянето на градска среда.

Анализираните тенденции в съвременния дизайн, представените достойнства и недостатъци от естетическо и художествено естество позволяват мотивирани препоръки за оптимизиране на градската среда. Научно обосноваването концепции за методологически промени с цел отговор на съвременните изисквания пред дизайна за града могат да се приложат на практика и да оптимизират съвременните функционално насочени обекти. Тези разработки предлагат нови алтернативи и допълват традиционните концепции за естетизиране на градската среда. Важен акцент при част от трудовете е изследване на концептуалните възможности при необходимост от адаптация на съвременни функционални обекти към исторически обусловена архитектурна среда – тежък хроничен проблем пред съвременния дизайн за градска среда в България. Концептуални тенденции при проектиранена продуктите от този регистър.

(Трудове II.3.1; II.3.2; II.3.4; II.3.5; II.3.6; II.3.12; II.3.14; II.3.17)

3.5. Създаване и развиване на научна хипотеза за естетическите характеристики на дизайна по времето на социализма в Източна Европа. Изследва се интересната тема за естетическите характеристики и особености на приложното изкуство и архитектурата от втората половина на XX век в България – т. нар. епоха на социализма. Привеждат се аргументи и се обосновава използването на нов работен термин за приложното изкуство от периода – Ком Деко. На базата на широк кръг от примери, резултат от тригодишно проучване на паметници в оригинал, се изследват детайлно различни аспекти на продукцията от периода на основата на сравнението със страните от Източна Европа – България, Източна Германия, Румъния, Чехия, Полша и Съветския съюз.

(Трудове II.3.12; II.3.14)

4. Значимост на приносите за науката и практиката.

Представените от д-р М. Тачев документи, публикации и материали отговарят на всички качествени и количествени показатели за заемане на академичната длъжност „Доцент“ и свидетелстват за системна и задълбочена научноприложна работа. Чрез публикациите и участието си в 26 конгреса, симпозиума и конференции, в 8 изложби и 4 откривания на изложби с авторски анализ на експозициите, както и с 27 реализирани дизайнерски проекта д-р Тачев доказва широк спектър на дизайнерска и изкуствоведска компетентност.

Достоинствата и приносните моменти в научните изследвания на М. Тачев се изразяват в значимостта и актуалността на проблематиката, в ясно очертаната логическа структура и научна композиция и в полезността за приложния дизайн. Направените обобщения, изводи и конкретни препоръки имат универсален характер за специалистите по дизайн в международен и национален план. Балансираното съчетаване на историческия и синхронния анализ на теоретико-приложните постановки с реалната им прагматична ориентираност е един от съществените приноси на всичките публикации на д-р Тачев за теорията и практиката на съвременния дизайн.

Съществен принос за популяризирането на Технически университет – Варна, и на постиженията на катедрата по индустриален дизайн в европейското академично пространство има международната преподавателска мобилност на д-р М. Тачев с реализирани четири академични посещения по програма „Еразъм“ за периода 2014-2015 г с изнесените курсове лекции по история на изкуството и дизайна в:

- Университет “Константин Философ” – Нитра, Словакия;
- Istituto Superiore per le Industrie Artistiche - Firenze; Industrial & Communication Design ISIA - Firenze; Флоренция, Италия
- „Хаверинг Колидж“, Лондон, Великобритания (Havering College of further and Higher Education)
- Трансилванския университет - Брашов, Румъния

Тези посещения повишават международния авторитет на ТУ- Варна, и дават възможност за създаване и развиване на нови научни и професионални контакти. Това е реален принос за популяризирането и утвърждаването на теоретико-приложните изследвания в съвременния дизайн и доказателство за международния научен авторитет на Технически университет - Варна.

5. Заключение

Смятам, че научните публикации на д-р Момчил Тачев и академичната му ангажираност във всички дейности на ТУ го представят като завършен учен и отговорен преподавател, достоен за академичната длъжност „Доцент“.

Представените документи и материали съответстват напълно на изискванията на Закона за академичното развитие в РБ, на Правилника на неговото приложение, на вътрешните правилници за дейността, за развитието на академичния състав и за учебната дейност в ТУ. Това ми дава основание убедено и съзнателно да препоръчам на уважаемото Научно жури, както и на АС на ТУ, да избере да избере **Момчил Тодоров**

Тачев, доктор по изкуствознание и изобразителни изкуства, на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 5.13. „Общо инженерство“, за учебната дисциплина „История на изкуството и дизайна“ в катедра „Индустиален дизайн“ при Машинно-технологичен факултет, Технически университет – Варна

14. II.2016
гр. София

Рецензент:

Доц. д-р М. Евтимова